

Dokument til mødedeltagere

Udvikling af kosmetikerområdet

Uddannelsesudvalget for Frisører og Kosmetikere har fået udarbejdet to analyser om kosmetikernes erhvervsuddannelse, arbejdsfelt og fremtidige udvikling af uddannelsen. Nedenstående beskriver analysernes vigtigste konklusioner, som Uddannelsesudvalget ønsker at forelægge for Sundhedsudvalget.

Kosmetiske sygeplejersker skaber ændrede vilkår for kosmetikernes arbejdsfelt

Branchen for registrerede kosmetiske sygeplejersker har oplevet en markant vækst de seneste år. I 2020 var der 333 registrerede kosmetiske medhjælpere hos Styrelsen for Patientsikkerhed (i daglig tale kosmetiske sygeplejersker), og på tre år var antallet steget til 662 i 2023.¹ Ifølge en professor i Sundhedsøkonomi ved Syddansk Universitet skyldes denne stigning især bedre løn- og arbejdsforhold i den private sektor.²

For kosmetikerne er konsekvensen, at de kosmetiske sygeplejersker nu udfører nogle af kosmetikernes behandlinger. Det skyldes, at Styrelsen for Patientsikkerhed betragter autoriserede sundhedspersoner som en større garant for patientsikkerheden, da disse skal leve op til veldefinerede kompetencekrav og er underlagt tilsyn.³

Når kosmetiske sygeplejersker overtager kosmetikernes specialistbehandlinger, svinder deres kundegruppe ind, og branchen kan ikke overleve på negle-, vipper- og brynbehandlinger. Flere kosmetikermestre mener, at branchen risikerer at ophøre med at eksistere, blandt andet fordi kosmetiske sygeplejersker overtager deres indtjeningsgrundlag.⁴

Samtidig har det store samfundsmæssige konsekvenser, at dele af faggruppen sygeplejersker skifter branche, eftersom der er stor mangel på sygeplejersker i Danmark.

Kosmetikerne har stærk faglighed omkring hud og tilhørende produkter

Kosmetikernes uddannelse gør dem til hudspecialister. I uddannelsen er der bl.a. fokus på ansigtets og hudens anatomi, hudtyper, hudtilstande, permanente og periodiske anomalier og kontraindikationer til behandlinger i ansigtet. Det gør kosmetikerne i stand til at lave analyser af hud, ansigt, produkt- og apparatbrug.

¹ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/mens-det-offentlige-skriger-paa-sygeplejersker-valfarter-de-til-landets>

² <https://www.tv2kosmopol.dk/region-hovedstaden/botox-og-haarfjerning-flere-sygeplejersker-soeger-over-i-skoenhedsbranchen>

³ https://sus-udd.dk/wp-content/uploads/2024/08/Kosmetikeruddannelsens-fremtid_.pdf s. 22

⁴ <https://sus-udd.dk/wp-content/uploads/2023/08/Kosmetikerelevens-laeretid-og-indhold-i-uddannelsen-2023.pdf> s. 28

Kosmetiske sygeplejersker har en efteruddannelse på 8 undervisnings- og eksamensdage⁵ Jordemødre og SOSU-assistenten kan med samme kortvarige efteruddannelse også blive registreret og arbejde som kosmetiske sygeplejersker. Ingen af de tre nævnte faggrupper har samme grundige viden om hudens opbygning, apparatbrug og produkternes virkning som kosmetikerne.

Argumentet om, at autoriserede sundhedspersoner lever op til veldefinerede kompetencekrav, er således ikke i højsædet, når det gælder huden, som er både kosmetikernes og de kosmetiske sygeplejerskers arbejdsområde.

Uddybning til mødedeltagerne

Der findes en række forskellige tal, som er videregivet af diverse nyhedsmedier gennem årene om antallet af kosmetiske sygeplejersker. De nævnte tal i dette dokument, 333 registrerede kosmetiske sygeplejersker i 2020 og 662 i 2023, stammer fra en artikel på dr.dk.

I artiklen står, at P1 Morgen har fået aktindsigt hos Styrelsen for Patientsikkerhed (STPS), og dermed betyder det, at registrerede kosmetiske sygeplejersker er det samme som registreret KOSMETISK MEDHJÆLP. Det er en relevant information, da ikke kun sygeplejersker kan blive kosmetisk medhjælp. Også andre faggrupper har mulighed for at blive registreret som kosmetisk medhjælp. Også faggrupper der stort set ikke ved noget om huden.

Forklaring på Styrelsen for Patientsikkerheds holdning

Ifølge SUS' møde med STPS lægger Styrelsen dog især vægt på medarbejdere, der har en sundhedsfaglig autorisation. For STPS er den sundhedsmæssige autorisation meget vigtig, fordi den for dem betyder, at

- Medarbejderen har fået uddannelse i veldefinerede uddannelseskrav
- Medarbejderen er forpligtet til at udføre arbejdet med omhu og samvittighedsfuldhed
- Medarbejderen skal løbende opdatere sig fagligt
- Medarbejderen skal sige fra, hvis hun mener, at hun ikke har kompetencerne til at udføre en behandling
- medarbejderen er underlagt tilsyn fra STPS
- Medarbejderen kan få frataget sin autorisation, hvis ikke hun lever op til kravene

STPS lægger al deres tillid over i en sundhedsmæssig autorisation, fordi deres fokus er PATIENTSIKKERHED. De mener, at medarbejdere med en autorisation er bedst til at leve op til kravene om patientsikkerhed, fordi medarbejderen i sidste ende kan risikere at miste

⁵ <https://nageacademy.dk/kursusindhold-og-pris/>

sin autorisation og dermed miste sit indtjeningsgrundlag. STPS forventer, at en medarbejder vil gøre sig ekstra umage i forhold til patientsikkerhed, hvis hun kan risikere at miste sit indtjeningsgrundlag.

Mødedeltagernes argument til det politiske udvalg

Vi er enige i, at patientsikkerhed er altovervejende væsentlig i flere skønhedsbehandlinger. Vi forstår også, hvorfor det bliver en logisk slutning for politikere og STPS, at autoriserede sundhedspersoner må være de bedst egnede til at varetage skønhedsbehandlinger med en risikoprofil.

Udfordringen er dog, at disse medarbejdergrupper ikke nødvendigvis har den samme grundige faglighed omkring huden, som kosmetikere har. Det medfører, at selvom de har en sundhedsmæssig autorisation, risikerer de at begå fejl, fordi de mangler basal viden om huden.

Autorisationen forhindrer ikke fejl, hvis fejlene opstår på grund af en manglende viden om det felt, de arbejder med, nemlig huden. Hvis fejlen ikke er så graverende, at kunderne klager til STPS, får det ingen betydning for den enkelte kosmetiske sygeplejerske at lave fejl. Hun kan fortsætte med at arbejde ud fra en manglende ekspertviden om huden.

Vi mener, at kosmetikerbranchen har sin berettigelse i dette samfund, netop fordi de på erhvervsuddannelsen til kosmetiker bliver specialister i huden. Da kosmetiske sygeplejersker yder behandlinger, der ligger ind under erhvervsuddannelsen til kosmetiker, risikerer kosmetikerbranchen- og uddannelsen at forsvinde. Vi ønsker at skabe muligheder, så både uddannelse og branchen fortsat kan eksistere. Også til gavn for sundhedsvæsenet.

Fratagelse af behandlinger

Der er gennem årene udviklet nye behandlinger, som kosmetikere har indkøbt dyrt apparatur til, og som de efterfølgende har fået frataget muligheden for at anvende. Følgende er eksempler på behandlinger, som kosmetikere ikke længere må udføre: nåleepilering, frugtsyre med en ph-værdi under 3, elektrokosmetik (du-lac), HIFU ultralyd, IPL og laserbehandlinger etc.

Der er en vis uoverensstemmelse mellem, at ikke-hudspecialister kan blive uddannet i 8 dage og udøve risikofyldte behandlinger i huden, mens hudspecialister med en 2-årig uddannelse og en stor praksiserfaring ikke må anvende diverse apparatur og produkter.

Ifølge branchen arbejder kosmetikere i andre europæiske lande fortsat med disse behandlinger.⁶ Vi ønsker således behandlingerne tilbage til kosmetikerne i Danmark.

Uddybning til mødedeltagerne

Ifølge flere danske kosmetikere udbyder deres kollegaer i en række europæiske lande behandlinger, som i Danmark kun må foretages af kosmetiske medhjælpere med en sundhedsautorisation. Behandlinger som tidligere har været mulige for kosmetikere og kosmetologer at udføre, men som STPS har frataget branchen og overgivet til kosmetiske sygeplejersker.

I researchen nævnes lande som Sverige, Tyskland, Belgien og England, hvor for eksempel nålepilering og behandling med frugtsyre med en pH-værdi på 3 eller derunder ikke kræves udført af en medarbejder med en sundhedsmæssig autorisation.

Virksomheden pHformula fremstiller særskilte produkter til Danmark, fordi de ikke kan sælge frugtsyre med en pH-værdi på 3 eller derunder til kosmetikere og kosmetologer i Danmark. Til andre markeder i Europa sælger de uden problemer disse produkter.

På samme vis gælder, at nålepilering ikke må udføres af kosmetikere i Danmark, mens det må udføres i andre europæiske lande som for eksempel Tyskland. Ifølge Daniela Bauer-Schwed, der har undervist tyske kosmetikere og kosmetologer i nålepilering, skal man i Tyskland ikke være sygeplejerske for at behandle med nålepilering. Man skal dog undervises i behandlingen.

Kosmetikeruddannelsen bør udvikles

Skal branchen overleve på ordentlige vilkår, bør der ske ændringer i uddannelsen. Især vil udvikling og indførelse af certificeringer i forbindelse med konkrete behandlinger være en vigtig udvikling. Certificeringer sikrer, at patientsikkerheden er i højsædet. Det skaber øget tillid og tryghed til behandleren blandt kunder og myndigheder, og det giver mulighed for øgede priser.⁷ Samtidig højner det erhvervsuddannelsen til kosmetiker sammenlignet med private kosmetologuddannelser.

En anden anbefaling fra de omtalte analyser er, at det faglige niveau på den eksisterende uddannelse løftes til niveau 5 i Kvalifikationsrammen for Livslang Læring. I dag ligger uddannelsen på niveau 4, og en hævelse af det faglige niveau vil skabe endnu dygtigere medarbejdere til branchen.⁸

⁶ Virksomheden pHformula producerer og sælger frugtsyre med en pH-værdi på 3 eller derunder til hudbehandlinger til kosmetologer i europæiske lande. De er dog nødsaget til at fremstille særlige produkter til det danske marked, da danske kosmetikere ikke må anvende deres almindelige produkter.

⁷ https://sus-udd.dk/wp-content/uploads/2024/08/Kosmetikeruddannelsens-fremtid_.pdf s. 24-26

⁸ https://sus-udd.dk/wp-content/uploads/2024/08/Kosmetikeruddannelsens-fremtid_.pdf s. 5-6 og 29

Det anbefales ligeledes, at uddannelsen forlænges med et halvt år. Det giver grundigere uddannelse, og det vil give eleverne bedre tid i praktikken til at dygtiggøre sig i behandlingerne.⁹

Uddybning til mødedeltagerne

Certificeringer

Der kan skabes andre muligheder end en sundhedsmæssig autorisation, som kan sikre patientsikkerheden. I dette tilfælde har det netop vist sig, at en sådan autorisation ikke altid er tilstrækkelig. Sygeplejersker, jordemødre og SOSU-assistenten kan alle blive registreret som kosmetisk medhjælp, men de har ikke samme grundige uddannelse i huden som kosmetikere.

Kosmetikere har til gengæld ikke en sundhedsautorisation, og det er generelt svært for dem at blive registreret som kosmetisk medhjælper. En løsning for faget kan dermed være at udvikle certificeringer. Det vil imødekomme STPS' fokus på patientsikkerhed, og det vil øge tilliden til erhvervet, hvis elever og medarbejdere kan tilegne sig certificeringer i konkrete fag. Det er også et ønske fra dele af branchen.

Argumenter FOR certificeringer

Det er dog en større opgave, som kræver politisk velvilje og økonomi, og derfor skal politikerne synes, det er en god idé. Argumenterne herfor er, at

- Certificeringer sikrer en bedre branche
- Det øger patientsikkerheden
- Det luger ud i behandlere med kortvarige kurser med meget lidt fokus på patientsikkerhed
- Det frigiver nogle ressourcer, vi som samfund hellere vil anvende et andet sted.

Når kosmetikere kan varetage kosmetiske behandlinger, kan sygeplejersker, jordemødre og SOSU-assistenten fortsætte deres arbejde i sundhedsvæsenet. Det er en samfundsmæssig udfordring, at vi uddanner sundhedspersonale, som der er stor mangel på, der efterfølgende vælger at tage en meget kort efteruddannelse og arbejder i det private.

⁹ <https://sus-udd.dk/wp-content/uploads/2023/08/Kosmetikerelevs-laeretid-og-indhold-i-uddannelsen-2023.pdf> s. 11

- En mere reguleret uddannelse, der løfter en del af de grundlæggende opgaver omkring patientsikkerhed, vil gøre også det nemmere for Styrelsen for Patientsikkerhed at varetage deres opgaver i forbindelse med tilsyn.

Andre typer certificeringer

Certificeringer anvendes i andre dele af arbejdsmarkedet, hvor man ønsker, at arbejdet udføres sikkerhedsmæssigt korrekt. Der findes blandt andet diverse ISO-certificeringer, arbejdsmiljøcertifikat, sociale, etiske, økonomiske og miljømæssige certificeringer.

Kosmetikerne ønsker at udvikle tilsvarende certificeringer, som sikrer en bedre branche.

Før udviklingen af certificeringer vil Uddannelsesudvalget for Frisører og Kosmetikere beskrive, hvordan man i certifikatfagene sikrer at leve op til kravene i forbindelse med patientsikkerhed.

Fagligt niveau på 5 i Kvalifikationsrammen for Livslang Læring

Analysen "Kosmetikerelevens læretid og indhold i uddannelsen" viste, at en lang række kosmetikermestre ønsker, at uddannelsens faglige niveau øges. De oplever, at eleverne kan for lidt, når de kommer ud i praktik.

Vi ønsker derfor at hæve det eksisterende faglige læringsniveau på 4 til 5 i kvalifikationsrammen ud fra en forventning om, at det vil øge elevernes kvalifikationer og teoretiske viden.

Forlænget læretid

Samme analyse viste, at kosmetikermestrene også ønsker en forlængelse af praktiktiden under uddannelsen. Eleverne skal lære mange discipliner i praktiktiden, og en overvægt af de adspurgte kosmetikermestre oplever, at der er for kort tid i praktikken til både at arbejde med behandlinger, som eleverne undervises i på uddannelsen, og behandlinger som er nye, eller som klinikken har specialiseret sig i.

Vi ønsker derfor at forlænge kosmetikeruddannelsen med et halvt år, som lægges i praktiktiden.